

Наступна фотографія має назву «Плаваюча оголена». Знімок був створений у 1984 р. На фотографії ми бачимо жіночу фігуру, яка тримається на воді. Навколо неї безмежний простір — море, озеро або водойма. Позаду густий туман, крізь який проглядається делікатний силует гір чи пагорба. Руки та ноги формують візуально виразні лінії кадру. Фотограф, обравши таку локацію, кут зйомки, ракурс та позу, створює ілюзію: глядачу може здаватися, що жінка левітує в небі, навколо неї хмари і вона зараз впаде в прірву. Фотографія зроблена не в приміщенні, відсутність об'єктів по периметру кадрів конструює відкриту композицію. У кадрі наявна динаміка. Головний об'єкт — у зоні різкості, знятий на закритій діафрагмі. Освітлення — природне, м'яке. Кадр передає умиротворення, плинність та відчуття релаксу, як і більшість робіт фотографа.

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що Рутгер тен Бруке створює гармонічно чисті кадри, поєднавши в них красу природи та жіноче тіло. Автор намагається передати через оголеність свободу й красу жінок. У фотографії частіше використовує денне, м'яке природне світло, що дозволяє уникнути жорстокості кадру. Головний інструмент Бруке — аналогова монохромна фотографія. Митець публікувався в багатьох відомих журналах, тому він є яскравим прикладом для початківців, які починають працювати у жанрі ню.

Д. Фаррахова

ПЕРФОРМАТИВНІСТЬ ЖІНОЧОГО ТІЛА У ФОТОГРАФІЇ

D. Farrakhova

THE PERFORMATIVITY OF WOMAN'S BODY IN THE PHOTOGRAPHY

Фотографія в наш час стає невід'ємною частиною сучасного мистецтва і набуває нових сенсів. За допомогою неї висвітлюються ідеї, а митці поступово відходять від фотографії як засобу документації фактів, намагаючись наповнювати кадр змістом.

Фотографи зверталися і звертаються до власних задумів та втілюють їх у кадрі. Так, у контексті фотомистецтва з'явилась перформативність, за допомогою якої митці створюють свій візуальний образ, часом через провокативні теми.

У статті Філіпа Ауслендера "The performativity of performance documentation", перформативними зображеннями можна вважати такі, що створені з документації перформансу на камеру, якщо вони призначені бути сприйнятими як ті, що переглядаються «тут і зараз» і взаємодіють з глядачем як зі своєю цільовою аудиторією.

Жіноче тіло, наприклад, було і є об'єктом зйомки, однак самі фотографки чуттєвіше й глибше можуть показати його. Тілесність — це один з основних аспектів у сучасній фотографії, де образ жіночого тіла постає об'єктом для дослідження соціальних, культурних і гендерних норм. Крім цього, мисткині почали використовувати інтерпретацію жіночого тіла не як об'єкт репрезентації, а як інструмент для висловлення власних або суспільних ідей.

Перформативність у мистецтві — це концепт, який пов'язаний із тілесною участю фотографа у створенні твору. Це може виявлятися через автопортрет, інсценування або перформанс, який документується через фото. Жінки-фотографи часто використовують перформативність як засіб самовираження і критичного переосмислення власної ідентичності, переживання свого травматичного досвіду та ревізії цінностей. Цей підхід надає можливість жінкам не лише контролювати

свою репрезентацію, а й кидати виклик традиційним уявленням про жіноче тіло, яке історично було об'єктом для споглядання та бажання.

Важливим аспектом перформативності жіночого тіла є боротьба з стереотипами краси та візуального сприйняття. Фотографки використовують своє тіло як поле для експериментів, показуючи його в різних ситуаціях — вразливим, сильним, фрагментованим або таким, що не об'єктивується. Таким чином, жіноче тіло стає не об'єктом, а суб'єктом, який активно взаємодіє зі світом і викликає глядача на діалог.

Одним з найпоширеніших жанрів у перформативній фотографії є автопортрет. Відомим прикладом є роботи американки Сінді Шерман, яка через свої фотосерії переосмислює стереотипні образи жінок у кіно та медіа. Її серія "Untitled Film Stills" (Кадри з фільму без назви) (1977–1980) зображає Шерман у ролі типових героїнь класичних голлівудських фільмів, кожен із яких піддається аналізу та критичному осмисленню. Її кадри не представлені як кінематографічні кадри з фільму, вони радше нагадують візуальний вміст, композицію та формат стоп-кадрів, які використовуються для реклами фільмів. Як і в класичній скульптурі, персонажі завжди зафіксовуються між діями, у момент, що безпосередньо передують або слідує за невизначеною діяльністю, залишаючи глядачеві самостійно інтерпретувати можливі варіанти розвитку подій.

Також яскравим прикладом перформативності жіночого тіла можна вважати роботи іншої американської фотографки Франчески Вудман, яка працювала наприкінці 1970 — на початку 1980х рр. Мистецька мова цієї авторки включає в себе алегорії, метафори, поєднання буденних образів з історичними чи міфологічними. Будь-яка робота Вудман — це маленька вистава, ритуал, у якому вона з'являється та розчиняється у вічності. Кадри фотографки сповнені протиріч та парадоксів. Використовуючи численні атрибути (як-то люстерка) та атмосферу старих, закинутих інтер'єрів, вона створює ціле театральне дійство, що знаходиться поза часом. «Мене цікавить, як люди ставляться до простору», зазначає вона, досліджуючи стосунки між людиною та простором.

На її фотографіях головними героями були жінки, а частіше всього — вона сама; мисткиня знімала своє тіло в заплутаному, химерному просторі з свічадами, скляними шибками, різними тканинами. Роботи Вудман акцентують на питанні самої можливості створення картини, а також природнього середовища та меж візуального простору.

Наприклад, у своїй книзі «Деякі непорядковані внутрішні геометрії» (1981) Франческа Вудман зображає свої фото серед математичних задач про геометричні фігури. Сама вона про це писала, що «ці речі, отримані від моєї бабусі, змушують мене задуматися про те, де я вписуюсь у цю дивну геометрію часу». Тобто, мисткиня через свої роботи досліджує власну потрібність цьому світові, показуючи дивну дистанцію між м'якістю тіл та незграбними правилами геометрії.

Перформативність жіночого тіла у фотографії є потужним засобом художнього вираження, який дозволяє жінкам змінювати ставлення до них, ставити під сумнів соціальні та культурні стереотипи, а також досліджувати межі тілесності. Фотографки використовують своє тіло як інструмент для діалогу, політичної боротьби та самовизначення, створюючи нові форми візуального мистецтва, які виходять за рамки традиційної репрезентації жінки. Автопортрет стає засобом перформативного мистецтва, через який жінки не лише зображують себе, а й активно беруть участь у формуванні нового дискурсу про соціальні ролі та самовираження.